

אגף תכנים, תכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

המאגר הלאומי לשעת חינוך

יחידת לימוד בנושא:
תמונת עתיד
מומלץ לכיתות: י'-י"ב

מינהל חברה ונוער
אגף תכנים, תוכניות הכשרה והשתלמויות

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

ציר: לקראת בגרות בעולם משתנה

תמונת עתיד

יחידה מומלצת לכיתות י'-י"ב

"הדרך הטובה ביותר לחזות את העתיד היא ליצור אותו..." (פיטר דרוקר)

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מבוא למורה

נושא היחידה: תמונת עתיד

שיעור 3

ערכים

- אהבת דעת וחדוות למידה
- כבוד האדם והמשפחה
- מחויבות למדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית
- צדק חברתי וערכות הדדיות

שיעור 2

מיומנויות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגיטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

שיעור 1

ידע

היחידה עוסקת בחשיבות שבעיצוב תמונת עתיד כחלק מההכנה ליציאה ממסגרת בית הספר לחיים ומתייחסת לחשיבותה של תמונת עתיד, לתהליך עיצובה ולהתמודדות עם אתגרים ועם חסמים שבדרך למימושה. היחידה משתלבת בתוכנית "מכינה לחיים" לכיתות י"א-י"ב.

היחידה כוללת שלושה שיעורים, כל שיעור מותאם ל-45 דקות.

- שיעור 1** – תמונת עתיד – מי צריך את זה בכלל?
- שיעור 2** – יוצאים לדרך – בונים תמונת עתיד
- שיעור 3** – מחשבים מסלול מחדש

פרקטיקות

1. דיון דילמה
2. חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
3. ביצועי הבנה
4. פיתוח נקודות מבט מגוונות
5. הכרת השונה
6. עידוד מעורבות חברתית
7. תרגילי עמדות

שיעור 1

פתיחה

מהי תמונת עתיד?
מי בכלל צריך תמונת עתיד? במה חשיבותה?

נציג את הסרטון [כשאין תמונת עתיד](#) (קצרים, 0:58 דקות).

גוף – מהלך

סיום

שאלות לדיון

- מה דעתכם על ההתנהלות של הדמויות בסרטון?
- לדעתכם, מה גרם למצב המתואר בסרטון?
- מהי תמונת עתיד לדעתכם? שתפו את תשובותיכם בענן מילים כדוגמת [wordclouds](#).

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 1

בשיעור זה נבחן את חשיבותה של תמונת העתיד ואת הערך הטמון בעיצובה להמשך ההתפתחות האישית של התלמידים לאחר שיסיימו את חוק לימודיהם.

עיינו או בחרו באחד [הקטעים](#) ודונו.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון במליאה

- בחרו במשפט מאחד הקטעים שדיבר אליכם במיוחד. הסבירו.
 - שתפו במקרים שבהם הצבתם לעצמכם מטרות והן ניווטו אתכם, גם אם היה לכם קשה.
 - לדעתכם, האם הצבת חזון עשויה לקדם אתכם? כיצד?
 - קראו את [השיר של שלומית כהן אסיף – גובה החלום](#).
- איזו מחשבה הוסיפה לכם קריאת השיר? איך זה מתקשר לעיצוב תמונת עתיד אישית?

"אני מעריך שהנוסחה שלי היא: חלום, שונות, ולא לפסוח על אף נקודת מבט, כל חלומותינו ניתנים להגשמה אם רק יהיה לנו האומץ לשאוף אליהם בהתמדה, החולמים הגדולים הם אלה שמתעלים מעל חלומותיהם. אתה יכול לחלום ולעצב את המקום היפה ביותר בעולם, אך נדרשים אנשים כדי להפוך את החלום למציאות.

וולט דיסני

משל כוכב הים

איש זקן הולך על החוף ורואה שהוא מכוסה בעשרות אלפי כוכבי ים שפרוסים למרחק על כל החוף. הרחק מהחוף הוא רואה נערה צעירה שמרימה את כוכבי הים בזה אחר זה ומשליכה אותם חזרה לים. משועשע, הוא הולך לדבר עם הילדה. "מה אתה עושה?" שואל הזקן "אני מצילה את כוכבי הים האלה", אומרת הילדה. "אם אני לא אחזיר אותם למים, הם ימותו. הם זקוקים למים כדי לחיות. הזקן צוחק לעצמו. ילדה נאיבית, הוא חושב. "אבל את רק אחת ויש עשרות אלפי כוכבי ים בחוף הזה. איך אפשר לחולל שינוי?" הילדה מתכופפת, מרימה כוכב ים ומסתכלת עליו, מרימה את ראשה אל האיש הזקן, חורקת את כוכב הים בחזרה לים. ואז עונה, עשיתי הבדל עבור אותו כוכב ים.

כדי להגשים חלום אחד ישן
יש צורך במיליון חולמים
שלא עוצמים את עיניהם.

כדי להגשים חלום אחד ישן
יש צורך במיליון חולמים
שלא אוטמים את אזניהם.

שמוכנים אל החלום להתקרב,
שעוד זוכרים איך להקל את הכאב.
שיכולים להתאהב, להתחייב
ולגלות שעוד נשאר להם מקום בלב.

מקום בלב.

מקום בלב.

מילות השיר מקום בלב. מילים: אהוד מנור.

בניית החזון אינה עוסקת במסגרות, אלא בתוכן – מה אני רוצה מהחיים שלי? לאן אני רוצה להוביל אותם?

כאשר אדם בונה לעצמו חזון, הוא בוחן את עצמו ואת העולם ואת היחסים ביניהם – למה העולם זקוק? איפה אני נמצא ביחס לכך? בצורה כזו כל החיים מכוונים אל הרצון העומד בבסיס החזון.

משלו משל, למה הדבר דומה? למכשיר GPS. אדם רוצה להגיע למקום מסוים, והוא מזין במכשיר את יעד הנסיעה. אם הוא סוטה מהמסלול, המכשיר "מחשב מסלול מחדש" ומחזיר אותו אל הדרך הנכונה. המכשיר אינו נותן לאדם מנוחה עד שיחזור אל הדרך. כאשר יש לאדם חזון – הוא יודע מהו היעד, וכשהוא סוטה מהדרך, החזון מעורר אותו לשוב אל הדרך, אל היעד.

באין חזון – ייפרע עם.

אי אפשר להגיע אל היעד אם אין יעד. בלי חזון אין מנגנון שאחראי לקשור את כל חלקי החיים לכיוון אחד. החזון הוא ביטוי לרצונו של האדם.

הרב יהושע ויצמן, ישיבת מעלות

"התואיל להגיד לי, בבקשה, באיזו דרך עלי ללכת מכאן?"
"זה תלוי במידה רבה לאן את רוצה להגיע", אמר החתול.
"לא איכפת לי כל-כך לאן –" אמרה אליס.
"אם כך, לא משנה באיזו דרך תלכי", אמר החתול.
"– בתנאי שאגיע לאנשהו", הוסיפה אליס כהסבר.
"בטוח שתגיעי", אמר החתול, "אם רק תתמידי בהליכה".

מתוך: אליס בארץ הפלאות / לואיס קרול

גובה החלום / שלומית כהן-אסיף

פרפר בן יום
שאל פרפר בן יומיים:
"עד איזה גובה
עפות הכנפיים?"

ענה פרפר בן יומיים
לפרפר בין יום:
"גובה הכנפיים
הוא גובה החלום"

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 1

בשיעור זה עמדנו על חשיבותה של תמונת עתיד להתפתחות האישית. נסכם בדיון בדבר הצורך להחזיק בתמונת העתיד למרות הנטייה האנושית לשקוע בענייני היומיום.

האזינו לשיר נתן גושן – באתי לחלום

מילים

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון ולסיכום השיעור

- מה מפריע לדובר בשיר לחלום?
- האם אתם מכירים מצבים דומים מחייכם? שתפו.
- לדעתכם, למה חשוב לאחוז בחלומות למרות הקושי?
- איך לדעתכם אפשר לאחוז בחלומות למרות הגורמים המפריעים?
- כיצד כתיבת תמונת עתיד יכולה לסייע בהקשר הזה?

שיעור 2

פתיחה

גוף – מהלך

סיום

איך בונים תמונת עתיד? ממה היא מורכבת?

בדף שלפניכם, כתבו תמונת עתיד אישית. התייחסו לתחומי חיים שונים – עבודה, משפחה, קהילה ופנאי.

למנחה: אפשר להשתמש במתודה של דמיון מודרך לכתיבת תמונת העתיד האישית (לדוגמה: בפעילות של מט"ח – בניית תמונת עתיד).

שאלות לדיון

- תארו את התהליך שעברתם בעת הכתיבה – תחושות, מחשבות, תובנות ועוד.
- האם חוויתם קושי בכתיבת תמונת העתיד שלכם? הסבירו.
- האם הפתעתם את עצמכם במשהו שכתבתם? שתפו.
- אילו פרטים מופיעים בקטגוריות השונות בתמונת העתיד שלכם?

קהילה / חברים

עבודה

פנאי

משפחה

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 2

נתבונן בתמונות העתיד האישיות ונבחן את התאמתן לתלמידים – לערכים המובילים אותם, לתכונות ולכישורים שלהם ולתחומי העניין שלהם.

בזוגות:

1. מלאו את כרטיס המשימה האישית.
2. מלאו את הכרטיס, הפעם בהתייחסות לבן הזוג שלכם.
3. הוסיפו לכרטיס המשימה האישית את הדברים שבן הזוג כתב עליכם.

פתיחה

גוף –
מהלך

שאלות לדיון במליאה

- מה היה לכם הכי קל למלא בכרטיס האישית? מה היה הכי קשה? מהי הסיבה לכך לדעתכם?
- האם משהו שכתבו עליכם הפתיע אתכם? הסבירו.
- האם אתם מסכימים עם מה שנכתב עליכם? הסבירו.
- כיצד השיחה עם בן הזוג סייעה לכם לדייק את תמונת העתיד שלכם?
- האם אימצתם רעיונות מתמונת העתיד שלו? שתפו.
- האם הדברים שמופיעים בכרטיס הסופי (שכולל את מה שאתם כתבתם ואת מה שכתב עליכם בן הזוג) באים לידי ביטוי בתמונת העתיד שכתבתם? שתפו כיצד.

סיום

תחומי עניין
ותחביבים שלי

הערכים שחשובים לי
בחיים

הכישורים, היכולות
והחוזקות שבי

תחומי עניין
ותחביבים שלך

הערכים שמובילים
אותך בחיים

הכישורים, היכולות
והחוזקות שבך

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 2

בשיעור זה, התחלנו לכתוב את תמונת העתיד בהתייחסות אישית ובהתייחסות לקהילה. התייחסנו לרכיביה השונים במטרה ליצור תמונה רחבה, רבת גוונים ואפשרויות.

מה ומי יכולים לסייע לכם בפיתוח תמונת העתיד שלכם ובשכלולה?
חשבו על מקורות השראה מתאימים. שתפו.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

משימה לסיכום: התלמידים ייצרו לוח השראה לתמונת העתיד שלהם כך שיוכלו לראות אותה תדיר, לשנות בה ולהוסיף לה מחשבות, רעיונות ותובנות כמו גם משימות ותוכניות לקידום מימושה.

למנחה: אפשר ליצור לוח פיזי לתלייה בחדר או ליצור לוח השראה דיגיטלי באמצעות הכלים המקוונים [padlet](#) או [jamboard](#).

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

בשיעור זה, נתייחס למיומנויות הנדרשות לעיצוב מתמשך של תמונת העתיד לאורך זמן – הצלחות, שינויים, עיכובים, קשיים ועוד. נדגיש את הצורך בהתמדה בחתירה למימוש תמונת העתיד.

קראו את הפסקה מתוך נאומו של סטיב ג'ובס (מייסד חברת apple) בטקס קבלת ד"ר של כבוד באוניברסיטת סטנפורד בשנת 2005. ג'ובס בוחר להתמקד דווקא בכשלונתיו בדרך להצלחה.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- מהי לדעתכם כוונתו של הנואם? מדוע הוא בוחר להתמקד דווקא בקשיים ולא רק בהצלחות?
- כיצד, לדעתכם, אפשר להתמודד עם המחירים שבדרך למימוש תמונת העתיד שלכם או עם אכזבות ועיכובים במימושה?
- מי או מה יכולים לסייע לכם בקידום תמונת העתיד שלכם?

אינכם יכולים לחבר את הנקודות במבט קדימה לעתיד. אתם יכולים לחבר אותם רק במבט לאחור. אז אתם צריכים לסמוך על כך שהנקודות יתחברו איכשהו בעתיד שלכם. אתם צריכים לסמוך על משהו – תחושות הבטן, הגורל, החיים, הקארמה שלכם, מה שלא יהיה. גישה זו מעולם לא איכזבה אותי, והיא עשתה את כל ההבדל בחיי...

אל תאבד אמון. אני משוכנע שהדבר היחיד שגרם לי להמשיך היתה העובדה שאהבתי את מה שעשיתי. אתם צריכים למצוא את מה שאתם אוהבים. זה נכון לגבי עבודתך כמו לאוהביך. העבודה שלך הולכת למלא חלק גדול מחייך, והדרך היחידה להיות מרוצה באמת היא לעשות את מה שאתה מאמין שהוא עבודה נהדרת. והדרך היחידה לעשות עבודה נהדרת היא לאהוב את מה שאתה עושה. אם עדיין לא מצאתם, המשיכו לחפש. אל תוותרו ותתפשרו. כמו בכל ענייני הלב, תדעו מתי מצאתם אותו. וכמו כל מערכת יחסים נהדרת, זה רק הולך ומשתפר עם השנים. אז תמשיכו לחפש עד שתמצאו אותו. אל תוותרו ותתפשרו.

סטיב ג'ובס, נאום באוניברסיטת סטנפורד

לנאום המלא - יוטיוב

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

נבחן דרכים להתמודדות עם קשיים ועם אתגרים בתהליך למימוש התוכניות האישיות ותמונת העתיד.

נצפה בסרטון כישלונות מפורסמים.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- על פי הסרטון, באילו חסמים ואתגרים אתם עלולים להיתקל במימוש תמונת העתיד?
- אילו כלים העניקו לכם הבית ובית הספר להתמודדות עם חסמים אלה? שתפו.
- מה לדעתכם יאפשר לכם להתמודד היטב עם כישלונות ולהמשיך לחתור למימוש תמונת העתיד שעיצבתם על אף הקשיים?
- במילה אחת – מה לקחתם מהסרטון?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

צידה לדרך למימוש תמונת העתיד

- מה התחדש לכם בפעילות?
- אילו מחשבות או שאלות התעוררו בכם?
- מה עוד הייתם רוצים לדעת בנושא?

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לסיכום

- במילה אחת – מה אנחנו צריכים כדי לממש את תמונת העתיד שלנו? (אפשר להשתמש בכלי דיגיטלי כדוגמת [wordclouds](#) לשיתוף בתשובות).
- כל אחד יבחר במילים המשמעותיות בעיניו שאותן ירצה להוסיף ללוח ההשראה לתמונת העתיד שלו.
- לסיום, נצפה [במשל הצפרדע](#). אילו מחשבות נוספות הסיפור מעלה ביחס לתמונת העתיד ולמימושה?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מיומנויות הבוגר 2030

כותרות	#	סוג המיומנויות
מיומנויות קוגניטיביות	1	אוריינות שפתית
	2	אוריינות מתמטית
	3	אוריינות מדעית
	4	חשיבה ביקורתית
	5	חשיבה יצירתית
	6	אוריינות דיגיטלית
מיומנויות תוך אישיות	7	מודעות עצמית
	8	הכוונה עצמית
מיומנויות בין אישיות	9	מודעות חברתית
	10	התנהלות חברתית
	11	אוריינות גלובלית
מיומנויות גופניות	12	אוריינות גופנית ובריאותית

